

سؤال دوم: نرخ های قبولی، فارغ التحصیلی و ترک تحصیل دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به چه میزان بوده است؟
یافته های مربوط به این سؤال در جدول شماره (۲) آمده است.

جدول شماره ۲: نرخ های قبولی، فارغ التحصیلی و ترک تحصیل دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به تفکیک منطقه / شهرستان و جنسیت (درصد)

منطقه شهرستان	دوره مورد بررسی	نرخ قبولی			درصد فارغ التحصیلی			درصد ترک تحصیل		
		پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
باشت	نیمسالی واحدی	۷۰/۱۹	-	۷۰/۱۹	۴۳/۴۸	-	۴۳/۴۸	۵۶/۵۲	-	۵۶/۵۲
	سالی واحدی	۸۹/۲۹	-	۸۹/۲۹	۱۰۰	-	۱۰۰	۰	-	۰
چرام	نیمسالی واحدی	۷۳/۵۸	-	۷۳/۵۸	۶۲/۵	-	۶۲/۵	۳۷/۵	-	۳۷/۵
	سالی واحدی	۹۵/۷۸	-	۹۵/۷۸	۹۲/۸۶	-	۹۲/۸۶	۷/۱۴	-	۷/۱۴
دنا	نیمسالی واحدی	۷۸/۵۳	-	۷۸/۵۳	۷۹/۴۱	-	۷۹/۴۱	۲۰/۵۸	-	۲۰/۵۸
	سالی واحدی	۷۷/۳۳	-	۷۷/۳۳	۵۲/۱۷	-	۵۲/۱۷	۴۷/۸۳	-	۴۷/۸۳
دهدشت	نیمسالی واحدی	۷۰/۲۲	۷۳	۷۱/۱۱	۷۵/۷۳	۷۲/۲۲	۷۴/۵۲	۲۴/۲۷	۲۷/۷۸	۲۵/۴۸
	سالی واحدی	۸۲/۱۸	۸۲/۵۵	۸۲/۳۳	۸۲/۲۸	۹۶/۲۳	۸۷/۸۸	۱۷/۷۲	۳/۷۷	۱۳/۱۱
گچساران	نیمسالی واحدی	۶۶/۲۳	۷۰/۱۴	۶۸/۱۱	۵۱/۹۸	۷۴/۰۵	۶۱/۶۷	۴۸/۰۲	۲۵/۹۵	۳۸/۳۳
	سالی واحدی	۷۳/۸۳	۸۶/۹۹	۷۸/۵۵	۷۴/۶۰	۹۶/۳۰	۸۳/۹۰	۲۵/۴۰	۳/۷۰	۱۶/۹۱
ياسوج	نیمسالی واحدی	۶۸/۲۸	۸۰/۸۸	۷۰/۸۵	۶۵/۵۹	۶۳/۴۴	۶۷/۴۴	۳۴/۴۱	۳۶/۵۶	۳۴/۹۵

۲۷/۱۶	۲۴/۰۷	۲۸/۶۶	۷۲/۸۴	۷۵/۹۳	۷۱/۳۴	۸۰/۱۹	۸۰/۳۰	۸۰/۱۴	سالی واحدی	
۳۴/۷۴	۲۹/۵۱	۳۷/۱۴	۶۵/۲۶	۷۰/۴۹	۶۲/۸۶	۷۰/۱۷	۷۳/۰۶	۶۸/۸۲	نیمسالی واحدی	کل استان
۲۰/۳۲	۹/۰۴	۲۵/۲۳	۷۹/۶۸	۹۰/۹۶	۷۴/۷۷	۷۹/۴	۸۳/۷۵	۷۷/۶۲	سالی واحدی	

نتایج جدول (۲) نشان می دهد که پایین ترین و بالاترین نرخ قبولی در دوره نیمسالی واحدی به ترتیب مربوط به شهرستان گچساران با ۶۸/۱۱ درصد و شهرستان دنا با ۷۸/۵۳ درصد و در دوره سالی واحدی دنا با ۷۷/۳۳ درصد و منطقه چرام با ۹۵/۷۸ درصد بوده است. نرخ قبولی در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۷۰/۱۷ درصد و در دوره سالی واحدی ۷۹/۴۰ درصد بوده است. نرخ قبولی دختران در هر دو دوره (۷۳/۰۶ و ۸۳/۷۵ درصد) در سطح استان از پسران (۶۸/۸۲ و ۷۷/۶۲ درصد) بیش تر بوده است. بالاترین و پایین ترین درصد فارغ التحصیلی در دوره نیمسالی واحدی به ترتیب در منطقه دنا با ۵۲/۱۷ درصد بوده است. نرخ فارغ التحصیلی در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۶۵/۲۶ درصد و در دوره ی سالی واحدی ۷۹/۶۸ درصد بوده است. نرخ فارغ التحصیلی هنرجویان دختر در هر دو دوره در سطح استان (۷۰/۴۹ و ۹۰/۹۶ درصد) از پسران (۶۲/۸۶ و ۷۴/۷۷ درصد) بالاتر بوده است.

همچنین بیش ترین و کم ترین میزان ترک تحصیل در دوره نیمسالی واحدی به ترتیب مربوط به منطقه باشت با ۵۶/۵۲ درصد و دنا با ۲۰/۵۸ درصد بوده است. در دوره سالی واحدی دنا با ۴۷/۸۳ درصد دارای بیش ترین میزان ترک تحصیل و باشت فاقد ترک تحصیل بوده است. نرخ ترک تحصیل در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۳۴/۷۴ درصد و در دوره ی سالی واحدی ۲۰/۳۲ درصد بوده است. نرخ ترک تحصیل دختران در سطح استان در هر دو دوره (۲۹/۵۱ و ۹/۰۴ درصد) از پسران (۳۷/۱۴ و ۲۵/۲۳ درصد) پایین تر بوده است.

سؤال سوم: نسبت اتلاف دانش آموزان فنی و حرفه ای استان چه میزان بوده است؟
یافته های مربوط به این سؤال در جدول شماره (۳) آمده است.

جدول شماره ۳: نسبت اتلاف دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به تفکیک منطقه / شهرستان و

جنسیت

شهرستان / منطقه	فنی و حرفه ای دوره نیمسالی واحدی			فنی و حرفه ای دوره سالی واحدی		
	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
باشت	۲/۷۲	-	۲/۷۲	۱/۱۳	-	۱/۱۳
چرام	۱/۶۷	-	۱/۶۷	۱/۰۸	-	۱/۰۸
دنا	۱/۵۸	-	۱/۵۸	۲/۲۷	-	۲/۲۷
دهدشت	۱/۷۲	۱/۷۵	۱/۷۳	۱/۲۶	۱/۳۷	۱/۳۲
گچساران	۲/۱۷	۱/۸۰	۱/۹۸	۱/۱۶	۱/۷۲	۱/۲۲
ياسوج	۱/۷۱	۱/۳۶	۱/۶۱	۱/۵۱	۱/۸۱	۱/۷۵
کل استان	۱/۸۴	۱/۶۷	۱/۷۸	۱/۲۹	۱/۶۶	۱/۵۳

داده های جدول شماره (۳) حاکی از آن است که بیشترین نسبت اتلاف را در دوره نیمسالی واحدی در شاخه فنی و حرفه ای دانش آموزان منطقه باشت با ۲/۷۲ و کم ترین اتلاف را دانش آموزان شهرستان دنا با ۱/۵۸ داشته اند. در دوره سالی واحدی نیز دانش آموزان شهرستان دنا با ۲/۲۷ بیش ترین اتلاف و دانش آموزان منطقه چرام با ۱/۰۸ کم ترین اتلاف را ایجاد کرده اند. نسبت اتلاف در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۱/۷۸ و در دوره ی سالی واحدی ۱/۵۳ بوده است. نسبت اتلاف دانش آموزان دختر در سطح استان در هر دو دوره (۱/۶۷ و ۱/۲۹) کم تر از هنرجویان پسر (۱/۸۴ و ۱/۶۶) بوده است.

سؤال چهارم: ضریب ماندگاری دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به چه میزان بوده است؟

یافته های مربوط به این سؤال در جدول شماره (۴) آمده است.

جدول ۴: ضریب ماندگاری دانش آموزان شاخه فنی و حرفه ای استان به تفکیک شهرستان / منطقه و جنسیت (درصد)

شهرستان/منطقه	فنی و حرفه ای دوره نیمسالی واحدی			فنی و حرفه ای دوره سالی واحدی		
	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
باشت	۴۷/۸۳	-	۴۷/۸۳	۱۰۰	-	۱۰۰
چرام	۷۹/۱۷	-	۷۹/۱۷	۹۲/۸۶	-	۹۲/۸۶
دنا	۸۸/۲۴	-	۸۸/۲۴	۵۲/۱۷	۸۴/۸۱	۵۲/۱۷
دهدشت	۸۲/۵۲	۸۱/۴۸	۸۲/۱۷	۸۴/۸۱	۹۶/۲۸	۸۹/۳۹
گچساران	۶۷/۳۳	۸۸/۶۱	۷۶/۶۷	۷۶/۱۹	۹۷/۵۳	۸۵/۰۲
یاسوج	۶۷/۳۸	۶۷/۷۴	۶۷/۴۷	۷۸/۰۹	۷۹/۶۳	۷۸/۸۸
کل استان	۷۰/۵۳	۸۰/۹۸	۷۳/۸۱	۸۷/۴۷	۹۲/۵۵	۸۲/۷۴

در جدول شماره (۴) مشاهده می شود که بالاترین و پایین ترین ضریب ماندگاری دوره ی نیم سالی واحدی به ترتیب مربوط به دانش آموزان شهرستان دنا با ۸۸/۲۴ درصد و منطقه باشت با ۴۷/۸۳ درصد و در سالی واحدی دانش آموزان منطقه باشت با ۱۰۰ درصد و شهرستان دنا با ۵۲/۱۷ درصد می باشد. ضریب ماندگاری در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۷۳/۸۱ درصد و در دوره ی سالی واحدی ۸۲/۷۴ درصد بوده است. ضریب ماندگاری هنرجویان دختر در هر دو دوره در سطح استان (۸۰/۹۸ و ۹۲/۵۵ درصد) از هنرجویان پسر (۷۰/۵۳ و ۸۷/۴۷ درصد) بالاتر بوده است. ضمن اینکه بالاترین ضریب ماندگاری را در بین دانش آموزان دختر استان، هنرجویان شهرستان گچساران در هر دو دوره تحصیلی داشته اند.

سؤال پنجم: ضریب کارایی دانش آموزان شاخه ی فنی و حرفه ای استان چه میزان بوده است؟

داده های مربوط به این سؤال در جدول شماره (۵) آمده است.

جدول شماره ۵: ضریب کارایی دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به تفکیک منطقه / شهرستان و

جنسیت

فنی و حرفه ای دوره سالی واحدی			فنی و حرفه ای دوره نیمسالی واحدی			شهرستان/منطقه
کل	دختر	پسر	کل	دختر	پسر	
۰/۸۸	-	۰/۸۸	۰/۳۷	-	۰/۳۷	باشت
۰/۹۳	-	۰/۹۳	۰/۶۰	-	۰/۶۰	چرام
۰/۴۴	-	۰/۴۴	۰/۶۳	-	۰/۶۳	دنا
۰/۷۶	۰/۷۹	۰/۷۳	۰/۵۸	۰/۵۷	۰/۵۸	دهدشت
۰/۶۸	۰/۸۶	۰/۵۸	۰/۵۱	۰/۵۵	۰/۴۶	گچساران
۰/۵۷	۰/۶۳	۰/۵۵	۰/۶۲	۰/۷۳	۰/۵۹	یاسوج
۰/۶۵	۰/۷۸	۰/۶۰	۰/۵۶	۰/۶۰	۰/۵۴	کل استان

داده های جدول (۵) حاکی از آن است که کم ترین و بیش ترین ضریب کارایی در شاخه ی فنی و حرفه ای در دوره نیمسالی واحدی را به ترتیب دانش آموزان منطقه باشت با ۰/۳۷ و شهرستان دنا با ۰/۶۳ و در دوره سالی واحدی دانش آموزان شهرستان دنا با ۰/۴۴ و منطقه چرام با ۰/۹۳ داشته اند. ضریب کارایی در سطح استان در دوره نیمسالی واحدی ۰/۵۶ و در دوره سالی واحدی ۰/۶۵ بوده است. ضریب کارایی هنرجویان دختر در هر دو مورد در سطح استان (۰/۶۰ و ۰/۷۸) از هنرجویان پسر (۰/۵۴ و ۰/۶۰) بالاتر بوده است.

سؤال ششم: میانگین طول مدت تحصیل دانش آموزان شاخه فنی و حرفه ای به چه میزان بوده است؟

یافته های مربوط به این سؤال در جدول شماره (۶) آمده است.

جدول شماره ۶: میانگین طول مدت تحصیل دانش آموزان فنی و حرفه ای استان به تفکیک منطقه /

شهرستان و جنسیت

شهرستان/منطقه	فنی و حرفه ای دوره نیمسالی واحدی			فنی و حرفه ای دوره سالی واحدی		
	پسر	دختر	کل	پسر	دختر	کل
باشت	۳/۸۵	-	۳/۸۵	۳/۱۳	-	۳/۱۳
چرام	۳/۶	-	۳/۶	۳/۰۸	-	۳/۰۸
دنا	۳/۹۶	-	۳/۹۶	۳/۱۳	-	۳/۱۳
دهدشت	۳/۶۹	۳/۳۹	۳/۵۹	۳/۴۴	۳/۲۵	۳/۳۵
گچساران	۳/۴۶	۳/۵۴	۳/۵۰	۳/۴۹	۳/۲۰	۳/۴۰
ياسوج	۳/۷۹	۳/۳۱	۳/۵۲	۳/۵۳	۳/۴۰	۳/۴۸
کل استان	۳/۶۹	۳/۴۵	۳/۶۱	۳/۴۶	۳/۲۹	۳/۳۹

داده های جدول شماره (۶) حاکی از آن است که در شاخه فنی و حرفه ای دوره نیمسالی واحدی بالاترین میانگین طول دوره تحصیل را دانش آموزان شهرستان دنا با ۳/۹۶ سال و کم ترین را هنرجویان شهرستان گچساران با ۳/۵۰ سال داشته اند. در این شاخه در دوره سالی واحدی بالاترین میانگین طول تحصیل را دانش آموزان شهرستان یاسوج با ۳/۴۸ سال و کمترین میانگین طول دوره تحصیل را دانش آموزان منطقه چرام با ۳/۰۸ سال داشته اند. میانگین طول مدت تحصیل در سطح استان در دوره ی نیمسالی واحدی ۳/۶۱ و در دوره ی سالی واحدی ۳/۳۹ سال بوده است. میانگین طول مدت تحصیل هنرجویان دختر در هر دو دوره (۳/۴۵ و ۳/۲۹ سال) در سطح استان از هنرجویان پسر (۳/۶۹ و ۳/۴۶ سال) پایین تر بوده است.

بحث و نتیجه گیری

یافته های پژوهش حاضر با استفاده از شاخص های مربوط، نشان دهنده ی آن است که نسبت پوشش تحصیلی این شاخه نسبت به کل آموزش متوسطه در هر دو دوره نیمسالی واحدی و سالی واحدی مورد بررسی بسیار پایین بوده است. ضمن اینکه در دوره نیمسالی واحدی دانش آموزان بیشتری نسبت به دوره سالی واحدی تحت پوشش قرار گرفته اند و

پوشش دانش آموزان دختر نسبت به دانش آموزان پسر نیز ناچیز بوده است. عدم استقبال کافی از این شاخه از سوی والدین دانش آموزان به علت رویکرد و نگرش نامطلوب فرهنگی جامعه، عدم اقبال نسبت به این رشته ها در افکار عمومی، توجه بیش تر عامه مردم به آموزش عالی و ارزش قائل شدن برای راهیابی فرزندانشان به دانشگاه ها باعث گردیده تا شاخه فنی و حرفه ای در آخرین اولویت های انتخاب رشته تحصیلی دانش آموزان مستعد قرار گیرد. بنابراین ضروری است ضمن اطلاع رسانی درست در خصوص مزایای این شاخه و آینده شغلی دانش آموختگان، نسبت به توسعه کمی و عادلانه هنرستان های فنی و حرفه ای در سطح استان بخصوص هنرستان های فنی و حرفه ای دخترانه اقدام لازم صورت گیرد و زمینه جذب دانش آموزان مستعد استان به این رشته ها فراهم گردد.

برای ارتقاء نرخ قبولی و افزایش تعداد فارغ التحصیلان شایسته است بستر مناسب برای ایجاد و تقویت انگیزه کافی دانش آموزان، تجدیدنظر در نظام ارزشیابی و توجه بیشتر به دروس عملی آنها فراهم گردد؛ بدین منظور لازم است وزن بیشتری به دروس عملی داده شود تا هم به کارآیی هنرآموزان افزوده گردد و هم با توجه به ماهیت اینگونه رشته ها ارزشیابی عینی تر و واقع بینانه تر گردد. نسبت اتلاف کمتر و ضریب کارایی بالاتر را می توان با استفاده از کادر مجرب آموزشی که با جدی ترین متدهای آموزشی و یافته های روان شناسی و علوم تربیتی آشنا بوده باشند، برگزاری کلاس های آموزش ضمن خدمت معلمان در دروس تخصصی مربوط، تجهیز بیشتر هنرستان ها به امکانات کارگاهی و آموزشی و همچنین ایجاد انگیزه کافی و ترغیب بیشتر معلمان از طریق دستیابی آنها به شأن و منزلت واقعی خود و پرداخت حقوق مکفی به آنان، تا حدودی بوجود آورد. چنانچه هنرستان ها بتوانند کالاها و خدمات موردنیاز مردم را تأمین نمایند می توان با استفاده از درآمدهای حاصل علاوه بر پرداخت حق الزحمه به دانش آموزان که باعث ایجاد رغبت بیشتر به اینگونه رشته ها می گردد، به معلمان نیز علاوه بر حقوق، کارانه پرداخت نمود تا نسبت به آموزش کارآمد و اثربخش تر اقدام نمایند. بخشی از این درآمدها نیز می تواند مصروف تجهیز بیشتر کارگاه های هنرستان ها شود. ضریب ماندگاری دانش آموزان دختر نسبت به دانش آموزان پسر بالاتر بوده است و لذا به نظر می رسد که باید بستر مناسب برای

ایجاد و تقویت انگیزه کافی جهت ادامه تحصیل، اطلاع رسانی درست مبنی بر آینده فارغ التحصیلان اینگونه رشته ها و همچنین امکان ادامه تحصیل در مقاطع تحصیلی بالا را برای دانش آموختگان دختر و پسر این شاخه تحصیلی، فراهم کرد.

بالا بودن میزان میانگین طول دوره تحصیل در فنی و حرفه ای استان را می توان ناشی از تکرار واحدهای درسی، عدم انگیزه کافی و فکر تعویق دوران خدمت سربازی دانش آموزان پسر دانست که در این زمینه می توان با بکارگیری معلمان دارای مدارک تحصیلی مرتبط و بالاتر، ایجاد انگیزه کافی در دانش آموزان از طریق کنکورهای آزمایشی و تقویت آمادگی ورود به آموزشکده های فنی و حرفه ای و اطلاع رسانی درست مبنی بر کسب تجربه برای دنیای فردا و تأمین درآمد از طریق کسب مهارت برای شغل آینده تا حدودی کاهش داد.

در تمامی شاخص های نرخ قبولی، درصد فارغ التحصیلی و ترک تحصیلی، ضریب کارایی، نرخ ماندگاری و میانگین طول مدت تحصیل، هنرجویان دختر بهتر از هنرجویان پسر عمل کرده اند، یعنی دارای نرخ قبولی، درصد فارغ التحصیلی، ضریب کارایی و ماندگاری بالاتر و درصد ترک تحصیل، نسبت اتلاف و میانگین طول دوره تحصیل پایین تر نسبت به دانش آموزان پسر بوده اند. لذا لزوم ریشه یابی جهت برخورد با پیامدهای سوء و ناگوار اجتماعی آن (به دلیل عقب افتادگی جدی پسران از همسالان غیرهمجنس خویش) ضرورتی انکار ناپذیر می باشد. شایان ذکر است که در دوره سالی واحدی دانش آموزان بهتر از دوره نیمسالی واحدی ظاهر شده اند. بررسی جدی تر تحقیقات می تواند دلایل این امر را روشن سازد و پیشنهاد کاربردی این پژوهش انجام این مهم است.

منابع

- چونگ، ی. (۱۳۸۲). بازده سرمایه گذاری آموزش فنی و حرفه ای کشورهای در حال توسعه، ترجمه: عبدالحسین، نفیسی. دانشنامه اقتصاد آموزش و پرورش جلد ۳، تهران: پژوهشکده تعلیم و تربیت، صص ۲۶۱-۲۴۱.
- رابینز، ا. (۱۳۷۹). تئوری سازمان (ساختار، طراحی و کاربردها). ترجمه مهدی. الوانی و حسن. دانایی فرد. تهران: انتشارات صفار اشراقی.
- سازمان جهانی کار. (۱۳۸۲). تغییر نقش دولت و سایر دست اندرکاران آموزش و تربیت حرفه ای، ترجمه عبدالحسین، نفیسی. آموزش فنی و حرفه ای در قرن ۲۱. تهران: پژوهشکده تعلیم و تربیت. صص ۸۶-۶۶.
- صالحی، ص. (۱۳۸۴). تحول آموزش فنی و حرفه ای و مکانیزم نوسازی. مجموعه مقالات دومین همایش نقش آموزش های فنی و حرفه ای در تحولات اقتصادی و اجتماعی (جلد اول). صص ۱۵۳-۱۶۹.
- طالب زاده، م و خیری خواه، آ. (۱۳۸۴). آموزش های فنی و حرفه ای و نقش آن در ابعاد مختلف جوامع. مجموعه مقالات دومین همایش نقش آموزش های فنی و حرفه ای در تحولات اقتصادی و اجتماعی (جلد اول). صص ۱۷۱-۲۰۸.
- عزیز زاده، ه و برزویان، ص. (۱۳۷۹). بررسی تحولات کارایی درونی نظام آموزش و پرورش. فصلنامه تعلیم و تربیت. شماره ۶۴، سال ۱۶. صص ۲۳-۱۳.
- عزیز زاده، ه و ماشینی، ج. (۱۳۷۴). شاخص های اندازه گیری کارایی نظام جدید آموزش متوسطه. فصلنامه تعلیم و تربیت. سال نهم، شماره ۳۳، بهار ۱۳۷۳. صص ۱۰۲-۹۱.
- عماد زاده، م. (۱۳۸۲). اصول اقتصاد آموزش و پرورش. اصفهان: جهاد دانشگاهی.
- فیوضات، ی. (۱۳۷۷). مبانی برنامه ریزی آموزشی. تهران: مؤسسه نشر و ویرایش.
- کایو، ف. (۱۳۸۲). تربیت تکنیسین. ترجمه مافی نژاد. دانشنامه اقتصاد آموزش و پرورش جلد ۴. تهران: انتشارات مدرسه.
- مشایخ، ف. (۱۳۸۰). دیدگاههای نو در برنامه ریزی آموزشی. تهران: سمت.
- نیکنمی، م. (۱۳۷۵). مفاهیم کارایی و اثربخشی مدیران مدارس. فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش. دوره ی چهارم، شماره ۱۵. صص ۲۰-۱۴.

- Grubb, W. N, & lazrson. M. (2005). Vocatinalism in higher education: The triumph of the education gospel: The Journal of higher education. 76.1-26.
- Muping, D. Liveysay, K. (2004). Consider Vocational and technical education, for post secondary education. Vocational and technical education. 77: 261-263.
- Sakellariou, C.H. (2003). Technical and Vocational Education in Singapore: Education Economic. 11: 43-85.
- Unesco and ILO recommendations. (2002). Technical and vocational education and training for the twenty- first century. <http://www.unevoc.unesco.org/>.